AÜİFD XLVIII (2007), sayı I, s. 57-76

Tevrat'ın Lut Kıssası Üzerine Bir Araştırma

MEHMET KATAR
DOÇ. DR., ANKARA Ü. İLAHİYAT FAKÜLTESİ
e-posta: katar@divinity.ankara.edu.tr

abstract
A Survey on Lot's Episode in the Book of Genesis. This article examines the account of Lot in the Torah based on Jewish sources. According to the story of Lot in the Book of Genesis, when Abraham traveled to Canaan, his nephew Lot accompanied him. Soon after, because of problems regarding their flocks and shepherds they separated and Lot went to Sodom land. When God decided to destroy Sodom and Gomorrah, Lot and his two daughters left the area and retired to a cave in a mountain. Lot's daughters considered they should bear children for the continuation of human race. On two subsequent nights, they got their father drunk to have sexual intercourse with them. Each became pregnant by him without their father being aware that they had committed incest. The first son was named as Moab and became the father of the nation of Moab. The second one was named as Ben-Ammi and he also became the father of the nation of Ammon. In this article, the reasons of the presence of this unacceptable narration is investigated. In this context, the very article argues how the incestuous relations between Lot and his daughters included in the Torah. Consequently, two main reasons are proposed to surmount the problem. Firstly the compilers of the Torah wanted their people to keep away from the Moabs and Ammons because of religious concerns. Because these nations are known with idolatry. Secondly, it may be because of historical revenge. During the Exodus, these two nations did not entertain the Israelites. Because the compilation of the Torah came true long after the Exodus, the compilers might add this story stems from revenge towards these two tribes which did not welcome Isralieties during the Exodus.

key words
Lot, Lot's daughters, Incest, Sodom and Gomorrah, Moab, Ammon

Yahudi Kutsal Kitabı dinsel bazı emir ve düzenlemeler içermekle birlikte esas itibarıyla İsrail kavmi ve bu kavme ait bazı önemli şahısların hayat hikâyesini anlatmaktadır. Ancak Yahudi Kutsal Kitabı bu hayat hikâyelerini anlatırken, bir kısmı İslam kaynaklarında da zikredilen ve oldukça saygın kabul edilen bir takım şahıslara Müslümanların asla kabul etmediği bazı

zaaf ve davranışları isnat etmektedir. Yahudi Kutsal Kitabında yer alan bu isnatların başında, İslam kaynaklarının peygamber veya peygamber ailesine mensup olarak gösterdiği bazı kimselerin, bir takım gayrı meşru cinsel ilişkiler yaşadığı, hatta onların, bu gayrı meşru cinsel ilişkilerin bir kısmını, aile içi ensest ilişki tarzında gerçekleştirdiği iddiası gelmektedir. Yahudi Kutsal Kitabında nakledilen bu tür ensest ilişkilerden ilki, Yahudi Kutsal Kitabının ilk bölümünü oluşturan Tekvin'de karşımıza çıkmakta ve burada Lut'un kızlarının, içki içirerek sarhoş ettikleri babalarıyla ilişkiye girdikleri anlatılmaktadır.[1] Yine aynı kitapta Yakup'un oğullarından Ruben'in, babasının hanımlarından Bilha ile yattığı, Yakup'un bunu duyunca çok kızdığı ifade edilmektedir.[2] Tekvinde anlatılan bir başka olayda ise Yakup'un oğullarından Yahuda, kötü kadın kılığına giren gelini Tamar'ı tanımayarak onunla para karşılığında ilişkiye girmiş ve onun bu ilişkiden ikiz çocuğu olmuştur.[3] Bu ikizlerden Peres, Davut'un ve dolayısıyla İsa'nın da büyük atala-

---

1 Bkz. Tekvin, 19/31-38. (Aslında Lut ile ilgili bu yakıştırmanın Yahudi Kutsal Kitabında yer alan ilk hadise olduğu meselesi de tartışmalıdır. Çünkü Yahudi Kutsal Kitabında Lut'tan daha önce yaşamış olan Nuh peygamberle ilgili olarak da hoş olmayan bir isnat, muğlâk bir biçimde anlatılmaktadır. Bu anlatıma göre Nuh, Tufan'dan sonraki bir dönemde şarap içip sarhoş olmuş ve çıplak bir biçimde çadırında yatmıştır. Oğlu Ham, onun bu çıplak halini görerek kardeşlerine söylemiş, bunun üzerine Nuh'un diğer oğulları Sam ve Yafes çıplak olan babalarını uygun bir biçimde örtmüştür. Bir süre sonra uyanan Nuh ise kendisine yapılanı anlayarak öfkelenmiş ve Ham'ın oğlu Kenan'ı lanetlemiştir (Bkz. Tekvin, 9/20-27). Ancak Tekvinde geçen bu lanetleme hadisesinde bir gariplik bulunmaktadır. Çünkü Nuh, bir bakıma kendi hatası olan çıplak olarak görülmesi hadisesine orantısız bir tepki vermekte ve daha ilginç olanı ise kendisini bu halde gören oğlu Ham'ı değil de Ham'ın oğullarından Kenan'ı lanetlemektedir. İşlenen suça kıyasla orantısız olan ve suçlu yerine suçlunun oğullarından birini hedef alan bu garip laneti, metinden hareketle anlamak mümkün gözükmemektedir. Metindeki bu gariplik hem Yahudi tefsirlerinde hem de modern Batılı araştırmalarda gündeme getirilmiş ve Nuh ile oğlu Ham arasında geçen olayın asıl mahiyeti ve lanetlenen Kenan'ın buradaki rolünün ne olduğu üzerine pek çok yorum yapılmıştır. Bazı kaynaklarda, Yahudi Kutsal Kitabında açıkça zikredilmeyen bu olayda Nuh'un iğdiş edildiği zikredilirken Bkz. Louis Ginzberg, The Legends of the Jews I: Bible Times and Characters From the Creation to Jacob, Translated by Henrietta Szold, Philadelphia 1909, 168-169; Steven Greenberg, Wrestling with God and Men, USA 2004, 62-64; Karin R. Andriolo, "A Structural Analysis of Genealogy and Worldview in the Old Testament", American Anthropologist, New Series, (Oct., 1973), Vol. 75, No. 5, 1659-1660, bazılarında ise onun ensest bir tecavüze kurban gittiği şeklinde yorumlar yapılmaktadır. Andriolo, 1660).

2 Tekvin, 35/22. (Yahudi Kutsal Kitabına göre Yakup'un, oğlu Ruben'in bu ahlaksızlığına karşı yaptığı tek şey, yıllar sonra, ölüm döşeğinde oğullarını kutsarken ilk oğulluk hakkını Ruben'den almış olmasıdır. Bkz. Tekvin, 49/3-4).

3 Yahudi Kutsal Kitabındaki anlatıma göre Yahuda, oğlu Er'i Tamar ile evlendirmiş ancak o, kısa süre sonra çocuğu olmadan ölmüştür. Yahudiliğe göre çocuğu olmadan ölen kişinin yerine kardeşinin o hanımı alması ve ölen kardeşi için bir oğul yapması gerektiği için bu kez Er'in kardeşi Onan, Tamar ile evlenmiş, ancak çocuk yapma işini yerine getirmek istemediği için Tanrı onu da yok etmiştir. Bunun üzerine Yahuda gelini Tamar'a babasının evine dönmesini ve

rından biri olarak gösterilmektedir.[4] Bu durum, Yahudi Kutsal Kitabında geçen, gayrı meşru çocuğun ve onun soyundan gelenlerin on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine alınmaması emrine[5] ters düşmekte; bunun da ötesinde Yahudi ve Hıristiyanların en önemli figürler olarak gördükleri Davut ve İsa'nın neseplerini lekelemektedir.

Yukarıda dile getirilen isnatlar, Davut gibi ünlü bir Yahudi kralını gayrı meşru bir ilişki sonucunda oluşan soydan gelen bir kişi durumuna düşürmesi sebebiyle Yahudileri; tanrısallığı vurgulanan İsa'nın şeceresini gölgelemesi sebebiyle Hıristiyanları ve birer peygamber kabul edilen kişilere böyle isnatlarda bulunulduğu için de Müslümanları ilgilendirmektedir. İslam anlayışına göre seçkin birer peygamber olarak kabul edilen Lut, Yakup, Davut gibi şahısların, Yahudi Kutsal Kitabının dile getirdiği türden olaylarla bir şekilde ilişkili olması ve bahsedilen türden ilişkilerle anılması mümkün gözükmemektedir. Bu durumda Yahudi kaynaklarında yer alan bu tür anlatımların sebepleri ve dile getirilen iddiaların dayanakları üzerinde durmak gerekmektedir. Ancak yukarıda örnek verdiğimiz birkaç hadisenin hepsini ele alarak tahlil etmek bir makalenin hacmini aşacağı için, biz bu çalışmamızı Yahudi Kutsal Kitabında bu tür cinsel suçların ilki olarak kaydedilen Lut ve kızlarıyla ilgili iddianın tetkikiyle sınırlı tutmaya karar verdik. Bu çerçevede önce Lut'un yaşadığı yer olan Sodom ve çevresindeki şehirlerin kutsal metinlerde dile getirilen günahlarının mahiyeti, bu günahlar sebebiyle ilahi gazaba uğrayarak yok edilmeleri ve sonrasında Lut ve kızlarına atfedilen ensest ilişki isnadının nedenleri üzerinde duracağız. Bu soruların cevaplarını, öncelikle bu iddianın dile getirildiği Yahudi Kutsal Kitabında bulmaya çalışacağız. Bunun için öncelikle Tekvin'de geçen Lut kıssasını özetlemekte yarar bulunduğu kanaatindeyiz.

Tekvin kitabına göre Hz. İbrahim'in kardeşinin oğlu olan Lut, babası Haran'ın ölümünden sonra, Tanrı'nın İbrahim'i güneye yönlendirmesi üzerine,

---

henüz evlenme yaşında olmayan küçük oğlu Şela'nın büyümesini beklemesini söylemiştir. Ancak Yahuda bir süre sonra sözünün gereğini yapmamış ve oğlu Şela evlenecek çağa gelmesine rağmen, onu Tamar ile evlendirmemiştir. Bunun üzerine Tamar, kötü kadın kılığına girerek kayınbabası Yahuda'nın geçtiği güzergâha oturmuştur. Gelini Tamar'ı tanımayan Yahuda, onu kötü bir kadın sanarak para karşılığı ilişkide bulunmuştur. Bir süre sonra Yahuda'ya gelini Tamar'ın zina ettiği ve hamile olduğu haberi ulaştırılmış, bunun üzerine o da, Tamar'ın yakılarak öldürülmesini söylemiştir. Tamar kayınpederinden hamile kaldığını ispatlayarak ölümden kurtulmuş, Yahuda ise bu olaydan sonra gelinine bir daha dokunmamıştır (Bkz. Tekvin, 38. bap).

4 Bkz. Matta, 1/1-17; Luka, 3/23-38.

5 Bkz. Tesniye, 23/2; ayrıca bkz. Ilan Kutz, "Revisiting The Lot of The First Incestuous Family: The Biblical Origins of Shifting the Blame on to Female Family Members", BMJ, 2005, Vol. 331, 1507.

amcası İbrahim'le birlikte Kenan diyarına göçmüştür.[6] Bir süre sonra, İbrahim ve Lut'un çobanları arasında, hayvanların otlatılması meselesinde kavga yaşanmıştır.[7] Yahudi din adamları Lut'un amcası İbrahim'den ayrılmasına neden olan bu kavga sebebiyle Lut hakkında pek olumlu ifadeler kullanmamaktadırlar. Onlara göre Lut, hayvanlarını başkalarına ait yerlerde otlatan çobanlarını uyarmamıştır. Çevreden gelen tepkiler nedeniyle amcası İbrahim onu ikaz etmiş ve bu durumun çevresindekilerle olan ilişkilerini zedeleyeceğini söylemiştir. Ancak Lut, amcasının bu uyarısına sert tepki vermiş ve kendi bildiğinde diretmiştir.[8] Bunun üzerine İbrahim, yeğeni Lut'a, sürüler ve çobanlar sebebiyle aralarının bozulmaması için ayrılma teklifinde bulunmuştur. Tevrat'a göre o, yeğeni Lut'a "Biz akrabayız, bu yüzden aramızda da çobanlarımız arasında da kavga çıkmasın. Bütün topraklar senin önünde. Gel, ayrılalım. Sen sola gidersen, ben sağa gideceğim. Sen sağa gidersen, ben sola gideceğim."[9] demiştir. Lut, amcası İbrahim'in bu teklifi üzerine verimli Erden vadisini yerleşim yeri olarak seçmiş ve Sodom kenti civarına yerleşmiştir. İbrahim ise Kenan topraklarında kalmıştır.[10]

Tevrat, Lut'un yerleştiği Sodom bölgesi halkının çok kötü olduğunu ve Tanrı'ya karşı büyük günah işlediğini ifade etmekte,[11] ancak bu günahın mahiyetini belirtmemektedir. Yahudi kaynaklarında ise Sodom'un günahının, cinsel taşkınlıktan çok, adaletin saptırılması, cinayet, hırsızlık, yetime, yoksula ve yabancıya zulüm, kibir ve kıskançlık olduğu ifade edilmektedir.[12] Hatta bazı kaynaklarda Sodom ve çevresinin kader anını belirleyen

6 Bkz. Tekvin, 12/4-6.

7 Bkz. Tekvin, 13/6-7.

8 Max Seligsohn, "Lot", The Jewish Encyclopedia, Edited by Isidore Singer, USA 1904, Vol. VIII, 185-186; ayrıca bkz. *The Talmud* Selections from the Contents of that Ancient Book, Its Commentaries, Teachings, Poetry, and Legends, Translated from the Original by H. Polano, G. Britain, basım yılı yok, 44-45.

9 Tekvin, 13/8-9.

10 Bkz. Tekvin, 13/11-12; ayrıca bkz. The Talmud Selections, 45. (Lut, yerleşmek için Şeria vadisini seçmiş ancak vadideki kentlerin halkı yabancılara olan düşmanlıkları sebebiyle onu kentlerine almak istememiştir. Sadece Sodom kenti, İbrahim'in şahsına duyulan saygı nedeniyle onun yeğeni olan Lut'un şehre yerleşmesini kabul etmiştir (Ginzberg, I/229). Bazı kaynaklarda bu kentlerin halkının kendi zenginliklerinden pay alacak kimseleri istemedikleri, oysa Lut'un zengin olduğu ve bu nedenle Sodomluların onun kendi şehirlerine yerleşmesine karşı çıkmadıkları belirtilmektedir (Greenberg, 70).

11 Bkz. Tekvin, 13/13. (Yahudi din adamlarına göre Lut'un, verimli toprakları bulunan, ancak kötü şöhretiyle bilinen Sodom'u tercih etmesi, onun kalbinin kötülüğüne delalet etmektedir (Talmud, Nazir, 23a; ayrıca bkz. Greenberg, 68). O, bu kötü özelliği sebebiyle kendisini sadece İbrahim'den değil, fakat aynı zamanda Tanrı'dan da ayırmış ve ahlaksızlık ile günahın egemen olduğu bir bölgeye gitmiştir. Bu nedenle de günah ona baskın çıkmış ve kendi kanından birileri, yani kızları onu büyük bir günaha sokmuştur (Ginzberg, I/228; Seligsohn, 186).

12 Talmud, Sanhedrin 109a; Greenberg, 65; ayrıca bkz. Arthur Frederick Ide, Idol Worshippers in the Twentieth Century, Dallas 1985, 65.

hadise olan Lut'un misafirlerine saldırı girişiminin bile cinsel taşkınlıktan çok yabancılardan nefret ve zayıfların ezilmesi duygusuyla yapıldığı iddia edilmektedir. Bu durumda Sodom ve çevresinin helak edilmesinde cinsel suç ve taşkınlıkların ötesinde topyekûn bir ahlaki dejenerasyonun etkili olduğu anlaşılmaktadır.[13]

Rivayetlere göre Sodom ve çevresinde yaşayanlar, şehirlerine gelen yabancılara karşı her türlü haksızlığı yapmakta, ticaret amacıyla bu şehirlere gelen kişilerin mallarını haksızlıkla ele geçirmekte, ayrıca kendilerinden bile olsa yetimi, yoksulu ve zayıfı acımasız bir biçimde ezmekteydi. Bu bilgilerden hareketle Sodom ve çevresindeki halkın en temel günahlarından birinin haksızlık ve adaletsizlik olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim Yahudi kaynaklarında Sodomluların bu adaletsizliği hakkında çeşitli hikâyeler bulunmaktadır. Bu hikâyelerden birine göre Elamlı bir tüccar Sodom'a gelmiş, kimse ona kalacak bir yer göstermediği için sokakta gecelemeye karar vermiştir. Ancak bir süre sonra Hidud[14] adlı bir Sodomlu onu, mallarını ele geçirmek amacıyla evine davet etmiştir. O, eve vardıklarında tüccarın eşeği üzerindeki değerli malları evine taşımış, daha sonra evden ayrılacağı zaman da bu malları geri vermemiştir. Bunun üzerine tüccar, değerli mallarını istemiştir. Ancak Sodomlu bu talebi büyük bir şaşkınlıkla karşılamış ve tüccara, kendisinde kalan herhangi bir malının olmadığını söylemiştir. Sodomlunun bu inanılmaz inkârcılığına şaşıran Elamlı tüccar ona, eşeğinin üzerinde ticari malların bulunduğunu ve onları istediğini söylemiştir. Bunun üzerine Sodomlu, pişkin bir tavırla tüccara rüya görmüş olduğunu; bu rüyaya göre uzun bir ömür yaşayacağını ve her türlü meyve ağacının bulunduğu bir bahçeye sahip olacağını söylemiştir. Arkasından da yaptığı bu rüya yorumu için normalde dört gümüş (para) aldığını, ancak misafiri olduğu için ona indirim yaparak üç gümüş istediğini söylemiştir. Elamlı tüccar, Sodomlu ev sahibinin yaptığı bu müstehzi yorum karşısında tepki verince de Sodomlu onu mahkemeye şikâyet etmiştir. Sodomlu yargıç, haksız olan hemşerisini desteklemiş ve Hidud'un yaptığı rüya yorumlarının doğru olduğu kararını vermiştir. Hidud, mahkemeden elde ettiği bu desteğin ardından, tüccarın, mallarını gasp ettiğini söylemek ve yaptığı yoruma inanmamak suretiyle kendisine hakaret ettiğini, bu nedenle hem rüya yorumu için yaptığı indirimden vazgeçtiğini hem de konaklama ücreti istediğini söylemiştir. Tüccar, mallarını kendisine iade etmesi halinde bunu memnuniyetle yapacağını söylemiş, ancak bu talebi karşılık bulmamıştır. So-

13 Greenberg, 65; ayrıca bkz. H. E. Del Medico, The Riddle of the Scrolls, Translated by H. Garner, London 1958, 80.

14 Bazı kaynaklarda bu şahısın adı Hedor olarak geçmektedir (Bkz. Ginzberg, I/245-246).

nuçta o, mallarının iade edilmesi hususunda ısrar etmeye devam etmesi nedeniyle Sodomlular tarafından dövülerek şehirden atılmıştır.[15]

Sodom ve çevresindeki halkın haksızlık ve adaletsizliğiyle ilgili bir başka hikâye ise Hz. İbrahim'in kölesi Eliezer'in karşılaştığı bir olayla nakledilmektedir. Buna göre İbrahim'in karısı Sara, Lut ve ailesinden haber getirmesi için Eliezer'i Sodom'a göndermiştir. Eliezer şehre girdiğinde Sodomlu birinin yabancı bir tüccarı hırpaladığını görmüştür. Onu gören tüccar kendisinden yardım istemiş, bunun üzerine Eliezer de Sodomluya yaptığının yanlış olduğunu söylemiştir. Ancak Sodomlu buna tepki göstermiş ve yerden bir taş alarak Eliezer'in kafasını yaralamıştır. Bu kişi, Eliezer'in kafasından akan kanı görünce de kirli kanı akıttığını, dolayısıyla kendisine hacamat parası verilmesi gerektiğini söylemiştir. Eliezer kendisini yaralayan Sodomlunun bu talebini şaşkınlıkla karşılayınca da parayı vermediği için onu mahkemeye şikâyet etmiştir. Sodom ve çevresinde adeta ters bir hukuk mantığı egemen olduğu için Sodomlu yargıç[16] suçlunun lehine karar vermiş ve kendilerinin âdetinin böyle olduğunu söylemiştir. Karar karşısında iyice şaşkına dönen Eliezer öfkesine hâkim olamayarak yerden bir taş almış ve bu garip kararı alan hâkimin kafasını yarmıştır. Fışkıran kanı görünce "ben de senin kirli kanını akıtarak ücreti hak ettim, ancak bunu istemiyorum; ücretimi benden davacı olan adama öde!" diyerek hızla şehri terk etmiştir.[17]

Yukarıdaki iki örnekten anlaşılacağı gibi Sodom ve çevresindeki şehirlerdeki en temel günahlardan birisi adaletsizliğin egemen olmasıydı. Bu şehirlerde adalet anlayışı inanılmaz derecede bozulmuş ve değerler tersyüz edilmiş durumdaydı.[18] Bu çerçevede onlar örneğin bir kişi komşusunu yaralasa yaralayanı cezalandırmak yerine yaralanan kişiye "seni yaraladığı için ona ücret öde" derlerdi. Bunun da ötesinde şayet bir kişi komşusunun karısını yaralasa suçluyu cezalandıracaklarına onun kocasına, "onu, o adama ver; belki senin için hamile kalır" derlerdi. Birisi komşusunun eşeğinin kulağını kesse eşeğin sahibine, "kulağı tekrar uzayıncaya kadar eşeğini ona

15 The Talmud Selections, 45-48; Ginzberg, I/245-246.

16 Yahudi söylencelerinde Sodom ve çevresindeki üç kentin, adalet kavramını tersyüz eden yargıçları hakkında bilgi verilmekte ve bunlardan Sherek'in Sodom'da, Sharkar'ın Gomorra'da, Zabnak'ın Admah'ta, Manon'un ise Zebooim'de yargıçlık yaptığı belirtilmektedir. Hz. İbrahim'in kölesi Eliezer'in, bu yargıçların adları üzerinde küçük değişiklikler yaparak onları adaletsizliklerine uygun lakaplarla adlandırdığı belirtilmektedir. Bu çerçevede onun bu dört yargıca Shakkara, Shakrura, Kazban ve Mazle-Din lakaplarını verdiği, bu lakapların sırayla yalancı, baş üçkâğıtçı, düzenbaz ve adaletin saptırıcısı manalarına geldiği belirtilmektedir (Ginzberg, I/246-247). Aynı bilgi bazı küçük farklılıklarla Talmud'da da yer almakta ve bu yargıçların adları Shakrai, Shakurai, Zayyafi ve Mazle Dina olarak geçmektedir (Bkz. Talmud, Sanhedrin, 109b).

17 Talmud, Sanhedrin, 109b; The Talmud Selections, 48-49; Ginzberg, I/247-248.

18 Greenberg, 65; ayrıca bkz. Ginzberg, I/245-250.

ver" derlerdi. Sodom ve çevresindeki bu garip hukuk mantığı ticari hayatta da işletilmekteydi. Bu çerçevede onlar, örneğin ırmağı kayıkla geçenden kendi para birimleriyle dört lira alırken, bunu kendi imkânıyla veya yürüyerek geçenden iki katı olarak tahsil ederlerdi.[19] Aynı şekilde bir öküzü olana şehrin bütün hayvanlarına bir gün çobanlık yaptırırken hiç hayvanı olmayana zorla iki gün çobanlık yaptırırlardı.[20]

Sodom ve çevresindeki şehirlerde yaşayan halkın yukarıda bahsettiğimiz tarzdaki adaletsizlikleri ve zengin gördükleri yabancı tüccar ve yolcuların mallarını ellerinden zorla almaları yanında[21] yolcu ve yabancıları hiçbir şekilde şehirlerinde görmek istemedikleri belirtilmektedir. Rivayetlere göre onlar şehirlerinde geçen kişilerin hiçbir şekilde orada konaklamasını istemez, hatta hiç kimsenin kendi şehirlerine gelmemesi ve kendi zenginliklerine göz dikmemesi için, şehirlerinin girişini oluşturan yolları su kanallarıyla kapatır ve buraları yabancıların ulaşamayacağı mekânlar haline getirmeye çalışırlardı.[22] Bütün bu tedbirlere rağmen, bu şehirlere gelen kimselere ise gelmek isteyen başka kişilere ibret olacak biçimde muamele ederlerdi. İddiaya göre bu amaçla onlar, yargıçlarının telkiniyle her şehrin meydanına birer yatak koymuş ve bütün engellemelere rağmen, şehirlerine ulaşmayı başaran her yabancıyı bu yatağa yatıp dinlenmeye davet etmişlerdir. Yabancı bu davete uymaya teşebbüs ettiğinde altı kişi onu kavrayarak yatağa yatırır ve onun boyunu yatağa uydurmaya çalışırdı. Kaynaklarda anlatılanlara göre şayet yabancı kısa boyluysa o kişiler bu yabancının uzuvlarını çekiştirerek onu yatağa uygun hale getirmeye çalışırlardı. Uzun boylu olması halinde de ayaklarını keserek yatağa uydururlardı.[23] Her iki durumda da yabancı korkunç bir işkenceye maruz kalmış olurdu. Rivayetlere göre Sodomlular bunu İbrahim'in kölesi Eliezer'e de uygulamak istemiş, ancak o, annesinin öldüğü günden beri yas sebebiyle yatakta yatmadığını belirterek bu işkenceden kurtulmuştur.[24]

Yahudi kaynaklarına göre Sodom ve çevresindeki şehirlerde yaşayanlar, bütün bu acımasız eylemleri yabancıların kendi zenginliklerine şahit olmamaları ve bundan hiçbir şekilde yararlanmamaları amacıyla yapmışlardır.[25]

---

19 Talmud, Sanhedrin, 109b; ayrıca bkz. Ginzberg, I/249.
20 Talmud, Sanhedrin, 109a; ayrıca bkz. Ginzberg, I/249.
21 Ginzberg, I/245; Talmud Selections, 45.
22 Talmud, Sanhedrin, 109a.
23 Talmud, Sanhedrin, 109b; Greenberg, 66. (Yahudi söylencelerinde, Talmud'daki anlatımdan farklı olarak uzun boylu yabancıların ayaklarının kesilmesinden değil de, bu kişilerin vücutlarının altından ve üstünden ölesiye sıkıştırılarak yatağa uygun hale getirilmeye çalışıldığından bahsedilmektedir. Bkz. Ginzberg, I/247-248).
24 Talmud, Sanhedrin, 109b; Greenberg, 66.
25 Talmud, Sanhedrin, 109a. (Nitekim Yahudi Kutsal Metninin bir başka kitabı olan Hezekiel'de

Bu tutumları nedeniyle kentlerine gelen hiçbir yolcu veya yoksula barınma, konaklama ve beslenme imkânı vermemişlerdir. Bunun da ötesinde onların, özellikle şehre gelen yoksulların bir daha oradan sağ çıkmaması için özel çaba sarf ettikleri belirtilmektedir. Buna göre onlar, yanılıp da kendi şehirlerine gelen yoksullara, verdikleri parayı sonradan tanımalarını sağlayacak birer işaret koyarak yardımda bulunur, ancak bu kişilere yiyecek herhangi bir şey vermez ve onların şehirden çıkmasına da müsaade etmezlerdi. Böylece o kişiyi göz göre göre şehirde ölüme terk eder ve öldükten sonra da, kendi paralarını, koymuş oldukları işaretlerden tanıyarak geri alır, ölünün kıyafetlerini bile alır ve onu çıplak olarak gömerlerdi.[26]

Sodom ve çevresindekiler, yukarıda bahsedilen acımasız davranışlarının, yörenin tüm sakinlerinin ortak tavrı olması için tedbir almış ve şehirlerine gelen hiçbir yolcu ve yoksulun barındırılmamasını kararlaştırmışlardı. Bu kararı ihlal ederek yoksulları barındıran ve onlara yiyecek verenlerin ise şiddetle cezalandırılması kuralını koymuşlardı.[27] Kaynaklarda onların, şehre gelen bir yoksula yiyecek verirken yakaladıkları Lut'un Peletith (veya Paltit) adındaki evli kızını yakarak cezalandırdıkları iddia edilmektedir.[28] Hatta Yahudi kaynakları yakılarak öldürülen Peletith'in ölürken feryat edip Tanrı'dan bunun hesabını sormasını istediği ve Tanrı'nın bu olay üzerine Sodom'u helak etmeye karar verdiği[29] ve kendisine ulaşan feryatla ilgili tetkiki yaparak gereğini yapmaları için de iki meleğini Sodom'a gönderdiği ifade edilmektedir.[30]

Tanrı'nın, Sodom ve çevresindeki zulmü yerinde tespit etmeleri ve gereğini yapmaları için gönderdiği bu melekler, Sodom ve çevresindeki şehir-

---

İsrail kavminin günahkârlığı, Sodom'un günahkârlığıyla mukayese edilmekte ve Sodom ile çevresindeki şehirlerin zenginlikleri sebebiyle kibre kapıldıkları, yoksul ve düşkünlere yardım elini uzatmadıkları ve Tanrı'nın önünde iğrenç şeyler yaptıkları belirtilmektedir. Bkz. Hezekiel, 16/49-50).

26 Ginzberg, I/247. (Kaynaklarda Sodom ve çevresindeki şehirlerin bu kötülükleri sadece yabancılara yapmadıkları kendi içlerinde de zayıfları ezdikleri ve birbirlerinin mallarını haksız bir biçimde ele geçirdikleri ifade edilmektedir. Bu çerçevede onların birbirlerinin mallarını hile veya şiddet yoluyla elde etmeye çalıştıkları, bu amaçla birbirlerini öldürdükleri belirtilmektedir. Talmud, Sanhedrin, 109a; Ginzberg, I/248-249; ayrıca bkz. T. Desmond Alexander, "Lot's Hospitality: A Clue to His Righteousness", Journal of Biblical Literature, (Jun., 1985), Vol. 104, No. 2, 289).

27 Pirke De Rabbi Eliezer, Translated and Annotated by Gerald Friedlander, London 1916, 182.

28 Ginzberg, I/249-250; The Talmud Selections, 49; Alexander, 290; Seligsohn, 186.

29 Bir başka rivayete göreyse Tanrı'nın Sodom ve çevresini yok etmeye karar vermesi Lut'un kızı Peletith'in haksız yere yakılarak öldürülmesi sebebiyle değil, yok edilen diğer kentlerden biri olan Admah'ta yaşanan benzer bir olay sebebiyle olmuştur. Bu rivayete göre Admah'ta şehrin ileri gelenlerinden birinin kızı bir yabancıya ekmek verirken yakalanmış ve şehir halkı onu, bu suçu nedeniyle bala bulayarak canlı bir biçimde arılara yem etmiştir. Bu kızın, arıların ısırmaları esnasında attığı çığlıklar Tanrı'nın katına kadar ulaşmış ve bunun üzerine Tanrı bu bölgeyi yok etmeye karar vermiştir (Ginzberg, I/250; ayrıca bkz. Talmud, Sanhedrin, 109b; Greenberg, 65).

30 Pirke De Rabbi Eliezer, 183; ayrıca bkz. Alexander, 290.

leri yok etmek için bölgeye gelmiş ve önce İbrahim'i ziyaret etmişlerdir. Hz. İbrahim, gelen konuklarla ilgilenmiş ve onlardan bir yıl sonra İshak'ın doğacağı müjdesini almıştır.[31] Gelen kişiler oradan ayılırken Sodom ve Gomora'nın suçunun büyük olduğunu ve bu şehirleri helak edeceklerini söylemişlerdir. Bunun üzerine İbrahim Tanrı'ya yalvarmış ve orada bulunan iyi kişiler hatırına bu şehirlere dokunmamasını niyaz etmiştir. Bunun üzerine Tanrı elli kişiden başlayarak on kişiye kadar sayıyı düşürmüş ve şayet bu helak edilecek yerlerde on iyi kişi varsa bile bu kişilerin hatırına o şehirleri yok etmeyeceğini söylemiştir.[32]

Tanrı'nın gönderdiği bu melekler, akşam saatlerinde, iki yolcu kılığında Sodom'a varmışlardır. Yahudi kaynaklarına göre İbrahim'in yanında yetişmiş olması sebebiyle onun misafirperverliğinden etkilenmiş olan Lut[33] şehre geldiğini gördüğü ve yolcu sandığı bu iki kişiyi misafir etmek istemiştir. Melekler önce bu teklifi kabul etmek istememiş, daha sonra Lut'un aşırı ısrarı sonucunda bu davete uymuşlardır. Lut misafirlerini, Sodomluların görmemesi için dolambaçlı yollardan ve onlardan biraz uzakta yürüyerek evine götürmüştür.[34] Lut'un konuklarını eve getirirken uyguladığı bu tedbire rağmen karısı, eve gelen misafirlerden hoşnut olmamış ve kocasına Sodomluların bunu duyması halinde başlarının ciddi manada derde gireceğini söylemiştir. Ancak Lut'un hanımı, gelen bu misafirlerin varlığından haberdar ol-

---

31 Bkz. Tekvin, 18/1-14.

32 Bkz. Tekvin, 18/16-32.

33 Midraş'ta Lut'un aslında misafirperver bir karaktere sahip olmadığı, ancak Hz. İbrahim ile olan arkadaşlığı ve yakınlığı sayesinde onun misafirperverlik huyunu kaptığı belirtilmektedir (Tales and Maxims from the Midrash, Midrash Tanchumah or Yelamdinu (bölümü), by Rev. Samuel Rapaport, London- New York 1907, 225 http://www.sacred-texts.com/jud/tmm/tmm20.htm; Ginzberg, I/253; Alexander, 290; ayrıca bkz. Pirke De Rabbi Eliezer, 184). Yapılan yorumlarda Lut'un İbrahim'in misafirperverliğinden etkilenmesinin ötesinde onunla yoldaş olması sebebiyle dört büyük kazanımının olduğu belirtilmektedir. Lut, İbrahim ile olan yoldaşlık ve yakınlığı sayesinde zenginleşmiş, mal-mülk sahibi olmuş, Sodom'u yağmalayan krallara esir düştüğünde kurtarılmış ve Sodom yok edildiğinde ailesiyle birlikte buradan kurtarılmıştır. İbrahim ile yoldaşlığın Lut'a sağladığı bu yararlara rağmen, Lut'un soyundan gelen Moab ve Ammon oğulları, bir bakıma varlıklarını borçlu oldukları İbrahim'in soyuna dört konuda sıkıntı çıkarmıştır. Bu bağlamda onlar, Mısır'dan çıktıktan sonra vaat edilen topraklara ilerleyen İsrail'e lanet etmesi için Beor oğlu Balaam'ı ücretli olarak görevlendirmişlerdir (Bkz. Sayılar, 22. ve 23. baplar). Bu iki kabile Hakimler döneminde birleşerek İsrail'i on sekiz yıl boyunduruk altında tutmuştur (Bkz. Hakimler, 3/13-14). Ayrıca bunlar II. Tarihlerde belirtildiği gibi İsrail'e karşı savaşmış, Kudüs ve Mabet'in tahribine ise sevinmişlerdir. Bu nedenle de bu nankör iki milletin yıkılışını haber veren dört peygamber gelmiştir. Bunlar İşaya (Bkz. 15 ve 16. baplar), Yeremya (Bkz. 49. bap), Hezekiel (Bkz. 25. bap) ve son olarak Tzefenya (Bkz. 2/9-10) Ammon ve Moab'ın akibetinin Sodom ve Gomorra'nınki gibi olacağını haber vermiştir (Bkz. Tales and Maxims from the Midrash, Genesis Rabba (bölümü), by Rev. Samuel Rapaport, London- New York 1907, 79 http://www.sacred-texts.com/jud/tmm/tmm07.htm).

34 Pirke De Rabbi Eliezer, 185; Ginzberg, I/253.

maları halinde Sodomluların kocasına zarar vereceğini düşünmesine rağmen, gerekli hassasiyeti göstermemiş ve gelen misafirler için yemekte kullanmak için komşularından tuz isterken bunu isteme sebebini ağzından kaçırarak evine misafir geldiğini söylemiştir. Lut'un hanımının bu bilgiyi ağzından kaçırması üzerine[35] kısa zamanda şehrin genç-yaşlı bütün erkekleri Lut'un evinin kapısına dayanmış ve ona, gelen kişileri eşcinsel ilişki için kendilerine vermesini söylemişlerdir.[36] Ancak kaynakların genelinde Sodomluların bunu cinsel arzu ve istekle değil, şehirlerine gelenleri aşağılamak ve cezalandırmak amacıyla bir metot olarak düşündükleri ifade edilmektedir. Hatta onların bu kararı bundan kısa süre önce alarak uygulamaya koyduğu ve bunu şehre gelmek isteyenleri caydırmak amacıyla bir ceza olarak kullandıkları belirtilmektedir. Bu iddiayı dile getirenlere göre antik toplumlarda eşcinsel tecavüz eylemi bir cezalandırma metodu olarak görülmekte ve savaşlarda bile uygulanmaktaydı. Buna göre savaşta galip gelen taraf mağlupların erkeklerine de tecavüz ederek onları her manada aşağılamaktaydı. Dolayısıyla Sodomluların da aynı düşünceyle ve cezalandırmak amacıyla gelen misafirlere tecavüz etmeye yeltendikleri iddia edilmektedir.[37] Bu kaynaklara göre onlar bu cezayı bir süre önce uygulamaya sokmuş ve böylece şehirlerine gelme niyetinde olan kişilere karşı önemli bir caydırıcılık elde etmişlerdi.[38]

Sodom ve çevresindeki şehirlerin eşcinsel eylemlerinin temel sebebini bu şekilde izah etmeye çalışan kaynaklar yanında, onların gerçekten eşcinsel eğilimler içerisinde olduklarını iddia edenler de bulunmaktadır. Nitekim kaynaklarda onların ve çevre kentlerin, yılın belli dönemlerinde kadın, erkek ve çocuk bir araya gelerek kontrolsüz seks partileri gerçekleştirdikleri belirtilmektedir.[39] Bu bilgi onların cinsellik konusunda bir sınır tanımadıklarına ve eşcinsel eğilimleri de rahatlıkla sergileyebileceklerine kanıt olarak görülebilir. Ayrıca Lut'un, misafirlerini gelenlerin tasallutundan kurtarmak için son çare olarak bakire olan kızlarını onlara teklif etmesi de evin kapısına dayanan Sodomluların bu eşcinsel saldırı girişimini, yukarıda belirtildiği gibi yabancıları cezalandırma amacından çok, cinsel arzu ile yaptıklarına bir kanıt olarak görülebilir.[40] Ancak yine de -genç ve yaşlı- şehrin bütün erkeklerinin aynı eşcinsel eğilimler içerisinde oldukları ve sırf bu nedenle

35 Ginzberg, I/254. (Pirke De Rabbi Eliezer'de ise Sodomluların, şehirlerine gelen yabancıların varlığından Lut'un karısının tedbirsizliğiyle değil, onları gören bir gencin haber vermesi sebebiyle haberdar oldukları belirtilmektedir. Bkz. Pirke De Rabbi Eliezer, 185).

36 Tekvin, 19/4-5.

37 Bkz. Greenberg, 63, 67, 72; Ide, 67.

38 Bkz. Greenberg, 72.

39 Ginzberg, I/245.

40 Tonson, 99; ayrıca bkz. Pirke De Rabbi Eliezer, 185.

Lut'tan misafirlerini kendilerine teslim etmelerini istediklerini düşünmek çok makul gözükmemektedir. Kanaatimizce bu eşcinsel saldırı girişiminde bulunanların bir kısmının bu tür eşcinsel eğilimleri bulunsa bile, esas çoğunluk yerel bir taassupla kendi kurallarını çiğneyen ve şehirlerine gelmeye cesaret eden kişileri cezalandırmak amacıyla Lut'un kapısına dayanmıştır. Böylece onlar, hem aralarındaki eşcinsel eğilimlilerin cinsel tatminini sağlamak hem de bütün tedbirlere rağmen, şehirlerine girme cesaretini gösterenleri cezalandırarak ileride gelmeye kalkışacaklara ibretlik bir gözdağı vermek için bu eylemi gerçekleştirmeyi istemiş ve bu nedenle Lut'un kapısına dayanmış olmalıdırlar.[41]

Gerekçesi ne olursa olsun Lut, evinin kapısına dayananların, misafirlerine yönelik bu teklifine şiddetle karşı çıkmış ve yukarıda ifade ettiğimiz gibi gerekirse kendisinin evli olmayan kızlarını bile verebileceğini, ancak evinde bulunan misafirlerine dokunmamalarını rica etmiştir. Ancak onun bu direnci Sodomluları kızdırmış ve onlar, gelen misafirlere yapmayı düşündüklerinin daha kötüsünü ona yapacakları tehdidinde bulunmuşlardır. Bunun üzerine gelen melekler, Lut'u çekerek içeriye almış ve gelenlerin gözlerini evin kapısını görmez hale getirmişlerdir. Bu nedenle de onlar sabaha kadar uğraşmalarına rağmen, evin kapısını bulamamışlardır. Melekler Sodomluları bu şekilde göremez hale getirdikten sonra Lut ve ailesine kendi kimliklerini açıklamış ve bölgeyi helak edeceklerini ifade ederek yakınlarıyla birlikte kaçıp kurtulmalarını önermişlerdir.[42] Bu uyarı üzerine Lut kızlarıyla nişanlı olan damat adaylarını da kurtarmak istemiş, ancak onlar, Lut'un bu uyarısına inan-

---

41 Tekvinde anlatılan bu olaya oldukça benzeyen bir başka olay ise Hakimler Kitabında anlatılmaktadır. Buna göre Levili bir adam, ailesinin yanına giden cariyesini geri getirmek için onun yaşadığı şehre gitmiş ve onu alarak kendi memleketine yola çıkmıştır. Bunlar, akşam olunca Benyamin kabilesine ait Gibea şehrinde konaklamak zorunda kalmış, ancak kimse onlara barınacak bir yer göstermemiştir. Sonradan, o şehrin asıl sakinlerinden olmayan, ancak orada yaşayan bir adam, Levili ve cariyesini evine davet etmiş, fakat gece Benyamin kabilesinden bir grup erkek, adamın kapısına dayanmış ve ev sahibine, eşcinsel ilişki kurmak için misafirini kendilerine vermesini söylemişlerdir. Ev sahibi, tıpkı kapısına gelen Sodomlulara direnen Lut gibi gelenlerin bu isteğine itiraz etmiş ve istiyorlarsa kendi bakire kızı ile misafirinin cariyesini onlara verebileceğini söylemiştir. Ancak onlar Lut'un aynı tür teklifini kabul etmeyen Sodomlular gibi bu öneriyi reddetmiştir. Sonuçta Levili kendisini kurtarmak için cariyesini onlara vermiş ve onlar sabaha kadar bu kadına tecavüz ederek bu suretle öldürmüşlerdir. Olayın duyulması üzerine diğer kabileler, Gibealılara bu olayın sorumlularını kendilerine teslim etmelerini istemiş, ancak Benyamin kabilesi bunu reddetmiştir. Bu nedenle diğer İsrail kabileleri Benyamin kabilesine savaş açmış ve bu savaşın sonucunda Benyamin kabilesinden çok az sayıda erkek kaçıp canını kurtarmış, geri kalanlar ise kadın çoluk çocuk demeden öldürülmüştür (Bkz. Hakimler 19 ve 20. baplar). Hakimler kitabında geçen bu olay ile Tekvin kitabındaki anlatım arasındaki bariz benzerlik bu metinlerden birinin diğerinin etkisiyle kaleme alındığı izlenimini vermektedir.

42 Bkz. Tekvin, 19/6-13; ayrıca bkz. Pirke de Rabbi Eliezer, 185-186; Tonson, 99.

mamışlardır.[43] Bunun üzerine melekler Lut'u ve iki kızı ile karısını alarak şehirden çıkarmış ve onlara dağlara kaçarak canlarını kurtarmalarını söylemişlerdir. Ancak Lut dağa kaçamayacağını söyleyerek Sodom'a yakın olan Tsoar kentine kaçıp sığınmalarına razı olmalarını rica etmiştir. Bunun üzerine melekler, onun ricasıyla bu küçük kenti tahrip etmekten vazgeçmiş ve Lut ile ailesine arkalarına bakmadan buraya doğru kaçmalarını söylemişlerdir.[44] Buna rağmen, Lut'un karısı geri dönüp bakmış ve Tanrı onu bir anda tuz direğine çevirmiştir.[45] Kaynaklarda Lut'un evli iki kızının olduğu ve karısının, evli olan bu kızlarının da arkadan gelip gelmediğini kontrol etmek amacıyla anne şefkatiyle dayanamayarak geri dönüp baktığı, bu esnada Tanrı'nın sekinesini gördüğü ve bu nedenle de hemen oracıkta bir tuz direğine döndürüldüğü ifade edilmektedir.[46] Bazı kaynaklarda ise onun misafirlerinden tuzu esirgediği için tuz direğine döndürüldüğü iddia edilmektedir.[47] Sebebi ne olursa olsun Lut'un karısı da Sodom ve çevresindeki şehirlerde[48] yaşanan felakette yok olmuş ve sadece Lut ile iki kızı kurtulmuştur.[49]

Tekvin'e göre Lut, iki kızıyla birlikte kaçıp sığındığı Tsoar kentinde, belirtilmeyen bir nedenle ikamet etmekten korkmuş ve oraya yakın, dağda bulunan bir mağaraya yerleşmiştir. Yahudi Kutsal Kitabına göre Lut ile kızları arasındaki ensest ilişki de burada yaşanmıştır. Bu iddiaya göre Lut'un kızları, ilk anda kaçıp sığındıkları Tsoar'da başka erkeklerin varlığına şahit olmaları gerekirken, yörede kendileriyle evlenecek kimsenin bulunmadığını dile getirmiş ve babalarıyla cinsel ilişki kurmak suretiyle onun soyunu devam ettirmeye karar vermişlerdir. Bu olay, Tekvin kitabında şöyle anlatmaktadır: "büyük kızı küçüğüne dedi, babamız kocamıştır ve bütün dünya-

---

43 Bkz. Tekvin, 19/14; ayrıca bkz. Tonson, 100. (Bazı kaynaklarda Lut'un evli olmayan bu iki kızı yanında iki de evli olan kızının bulunduğu ve Lut'un bu kızları ile damatlarını da uyararak şehirden çıkarmaya çalıştığı, ancak başarılı olamadığı belirtilmektedir. Bkz. Ginzberg, I/255; Seligsohn, 185).

44 Bkz. Tekvin, 19/15-22.

45 Tekvin, 19/26.

46 Ginzberg, I/255; Pirke De Rabbi Eliezer, 186; ayrıca bkz. The Universal Jewish Encyclopedia, Lut maddesi, Edited by İsaac Landman, USA 1942, C. 7, 205; Seligsohn, 186.

47 Bkz. Seligsohn, 186. (Yahudi kaynaklarında bu tuz direğinin, gündüzleri büyükbaş hayvanlar tarafından yalanarak adeta ayaklarına varacak kadar tüketilmesine rağmen, gece yeniden eski halini aldığı ifade edilmektedir. Bkz. Ginzberg, I/255; Pirke De Rabbi Eliezer, 186, 8 numaralı dipnot).

48 Yahudi kaynaklarında Sodom ile birlikte yok edilen diğer üç kentin Gomora, Admah ve Zeboim olduğu (Bkz. Ginzberg, I/246) vadideki beşinci ve en küçük kent olan Tsoar'ın ise Lut'un oraya kaçıp sığınma isteği sebebiyle bu felaketten kurtulduğu belirtilmektedir. Bazı kaynaklar bu kentin diğerlerine göre daha geç bir tarihte kurulmuş olduğunu ve daha geç kurulmuş olması sebebiyle de diğer kentlerin aşmış olduğu günah limitini henüz doldurmamış olması sebebiyle kurtulduğunu iddia etmektedir (Ginzberg, I/256).

49 Bkz. Tekvin, 19/14-26.

nın yoluna göre yanımıza girmek için memlekette erkek yoktur; gel, babamıza şarap içirelim ve babamızdan zürriyeti yaşatmak için onunla yatarız. O gecede babalarına şarap içirdiler ve büyük kız girip babasıyla yattı ve onun yatmasını ve kalkmasını bilmedi. Vaki oldu ki, ertesi gün büyük kız küçüğüne dedi: işte, dün babamla yattım; bu gece de ona şarap içirelim ve babamızdan zürriyet yaşatmak için, gir, onunla yat. Ve o gecede dahi babalarına şarap içirdiler ve küçük kız kalkıp onunla yattı ve onun yatmasını ve kalkmasını bilmedi. Lut'un iki kızı böylece babalarından hamile kaldılar. Büyük kız bir oğul doğurdu ve onun adını Moab çağırdı, o bugüne kadar Moablıların atasıdır. Küçük kız, o da bir oğul doğurdu ve onun adını Ben-Ammi çağırdı; o bugüne kadar Ammon oğullarının atasıdır."[50]

Yukarıdaki anlatımda Lut'un hemen hiçbir sorumluluğunun bulunmadığı ve onun, kızlarının hazırladığı bir planın parçası konumuna düştüğü hissettirilmektedir. Bu nedenle de Lut'un, her iki kızıyla olan ilişkisinin anlatımında 'onun(kızının) yatmasını ve kalkmasını bilmedi' şeklindeki ifade, tekrarlanmakta ve bu ensest ilişkinin yaşanmasında Lut'un herhangi bir sorumluluğunun bulunmadığı ifade edilmeye çalışılmaktadır. Burada metin yazarının, ensest bir ilişkiden türediklerini iddia ederek Moab ve Ammon uluslarını mümkün olduğunca karalamaya çalışırken, bu ulusların atası olarak gösterdiği Lut'u bunun dışında tutmaya ve onun ahlaki bir sorumluluğu olmadığını vurgulamaya çalıştığı açık bir biçimde görülmektedir.[51]

Yahudi Kutsal Kitabının Lut'u belirgin bir biçimde koruyan yaklaşımına karşın bu olayın yorumuyla ilgili anlatımlarda tablo tersine dönmekte ve Yahudi din adamları, yaptıkları yorumlarda, kızları yerine, Lut'un kendisini bu ensest ilişkiden sorumlu tutmaktadır. Bu yaklaşıma göre Lut'un kızları Sodom ve çevresinin yok edilmesini, bütün insanlığın yok edilmesi şeklinde algılamış ve bu nedenle de kendilerini insan soyunun sürdürülmesinden sorumlu görmüşlerdir.[52] Bunun için onlar, insan soyunun tükenmemesi için hamile kalıp çocuk doğurmaları gerektiğine inanmış ve yeryüzünde ilişkiye girecekleri başka hiçbir erkek kalmadığını düşünmeleri sebebiyle de babalarıyla ensest ilişkide bulunmuşlardır. Yorumlarda Lut'un kızlarına yönelik bu iyi niyetli yaklaşıma karşın, Lut'a karşı aynı iyi yaklaşım sergilenmemekte ve onun bu ensest ilişkinin sorumlusu olduğu ortaya konma-

50 Tekvin, 19/31-38; ayrıca bkz. J. R. Porter, "The Daughters of Lot", Folklore, (1978), Vol. 89, No. 2, 127; Tonson, 105; Seligsohn, 186.

51 Porter, 128.

52 Porter,129; ayrıca bkz. Melissa Jackson, "Lot's Daughters and Tamar as Tricksters and the Patriarchal Narratives as Feminist Theology", Journal for the Study of the Old Testament, 2002, 98, 42-43.

ya çalışılmaktadır. Bu çerçevede onun, her şeyden önce kızlarının aksine, Sodom ve çevresinde yaşanan hadisenin yerel bir yok etme olduğunu ve insan soyunun başka yerlerde devam ettiğini bildiği, buna rağmen kızlarına bu bilgiyi vermediği dile getirilmektedir. Talmud'a göre bunun nedeni de onun iyi niyetli olmamasıydı. Nitekim o, yerleşim yeri olarak Sodom gibi ahlaksızlığıyla ün yapmış bir yeri seçmekle kalbinin kötülüğünü açık bir biçimde ortaya koymuştur. Lut'un bu kötülüğü, sadece İbrahim'den ayrılması ve yerleşim yeri olarak Sodom'u seçmesiyle sınırlı kalmamış, kızlarıyla olan ensest ilişkide de belli bir rol oynamıştır. Çünkü o, kızları tarafından sarhoş edildiği ilk gece, büyük kızının kendisiyle yattığının farkına varmasa bile kalktığının farkına varmıştı. İkinci gece yine sarhoş olarak aynı olayın bu kez de küçük kızla yaşanmasına sebep olduğu için onu sorumsuz görmek mümkün değildir.[53] Yahudi söylencelerini ihtiva eden kimi kaynaklarda ise bu olaya dair, Tekvin'de rastlanmayan bazı eleştiri ve yorumlar bulunmaktadır. Bu yorumlarda Lut'un, İbrahim'den ayrılma sürecine ve yerleşmek için Sodom gibi günahkâr bir kenti tercih etmesine dikkat çekilmekte ve bu ensest ilişkinin önceden yapılan bu tercihlerin bir bedeli olduğuna işaret edilmektedir.[54] Böylece bu meselenin Tekvin'de temas edilmeyen yüz kızartıcı boyutu üzerinde durulmakta ve bunun İbrahim'i de rahatsız ettiğine işaret edilmektedir. Bu söylencelerde Hz. İbrahim'in, yeğeni Lut'un öz kızlarıyla ensest ilişki kurduğunu duyduktan sonra, dedikodular sebebiyle Filistin'in Hebron bölgesinden ayrılarak Gerar diyarına gittiği anlatılmaktadır.[55]

Yukarıda verdiğimiz bilgilerden de anlaşılacağı gibi Yahudi Kutsal Kitabının Lut'un kızlarıyla ilgili olarak ortaya attığı, ancak Lut'u bu işten sorumlu göstermediği ensest iddiası, daha sonra yapılan yorumlarla baştaki amaçtan oldukça farklı bir noktaya erişmiş ve Lut, bu işin asıl sorumlusu haline getirilmiştir. Lut ve kızlarının hikâyesini nakleden metin ile yorumcuların Lut'a bakış açısı farklılık taşısa da İsraillilerin, Tekvin'de anlatılan ensest ilişkiden türediğine inandıkları Moab ve Ammon oğullarına bakış açıları planlanana uygun olmuştur. Bu bakış açısıyla hem bu kabilelerin İsrail oğullarına yakınlıkları tescil edilmiş hem de gayrı meşrulukları benimsenerek bu iki kabile mensuplarının, kendi kabilelerinden ayrılsalar bile on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine, yani İsraillilerin arasına alınmaması kuralı benimsenmiştir.[56] Yapılan yorumlarda ise Tanrı'nın Musa aracılığıy-

53 Talmud, Nazir, 23a, Horayoth, 10b.
54 Bkz. Seligsohn, 186.
55 Ginzberg, I/257-258.
56 Bkz. Tesniye 23/3.

la İsraillilere, Lut'un bu iki kızının soyundan gelen Moab ve Ammon kabileleriyle savaşmamayı emrettiği[57] hatırlatılmakta ve bu emirle ilgili şöyle bir yorumda bulunulmaktadır: Tanrı İsrail oğullarına, Lut'un büyük kızının soyundan gelen Moablılara düşman olmamalarını ve onlarla savaşmamalarını telkin etmiştir. Ancak oğluna, "babamdan" anlamına gelen Moab adını koyma fütursuzluğunu gösteren büyük kızın soyundan geldikleri için Moablıları rahatsız etmenin önüne bir engel koymamıştır. Küçük kızın soyundan gelen Ammon oğullarına karşı ise hem savaşma hem de taciz etme yasağını getirmiştir.[58] Ancak Talmud'da yapılan bu yorum, aynı bölümde dile getirilen bir başka yorumla çelişmektedir. Bu ikinci yoruma göre Lut'un kızlarından büyüğü, babasından soy sahibi olması hususunda, küçük kardeşine kıyasla bir günlük önceliğe sahip olması sebebiyle övülmektedir. Büyük kızın bu önceliğinin bir ödülü olarak da onun soyundan gelen birilerinin, küçük kızın soyundan gelenlere kıyasla dört nesil önce, İsrail kraliyet ailesi içerisinde yer aldığı[59] ifade edilmekte ve bu durum, insanın bir emri yerine getirme konusunda alabildiğine duyarlı ve hızlı olması gerektiğine kanıt olarak kullanılmaktadır.[60]

Lut ve kızlarının ensest ilişkide bulunduğuna dair Yahudi kutsal metinleri ve yorumlarında geçen bilgileri bu şekilde verdikten sonra bu bilgilerin güvenirliği ve böyle bir ensest ilişkinin gerçekten yaşanıp yaşanmadığı hususu üzerinde durmamız gerekmektedir. Bu çerçevede akla gelen bazı soruların cevaplanması konunun netleştirilmesinde önem arz etmektedir. İlk akla gelen soru ise böyle bir ensest ilişinin yaşanıp yaşanmadığı sorusudur. Yahudi kaynaklarında kesin bir olaymış gibi anlatılan bu ensest ilişkinin gerçekten yaşanmış olması mümkün müdür? Müslümanların bir peygamber, Yahudilerin ise ilk ata olarak gördükleri İbrahim'in yeğeni Lut, zayıf karakterli bir insanın bile kolay kolay yapamayacağı bir şeyi yapmış ve kızlarıyla zina mı etmiştir? Şayet böyle bir ahlaksızlık söz konusu ise Yahudi Kutsal Kitabı niçin bunu eleştirmemektedir? Nitekim yorumlarda bazı eleştiriler bulunmakla birlikte, bu iddianın temel kaynağı olan Tekvin kita-

57 Bkz. Tesniye, 2/9, 19.

58 Talmud, Nazir, 23b; Louis Ginzberg, *The Legends of The Jews III:* Bible Times and Characters From the Exodus to the Death of Moses, Translated from the German Manuscript by Paul Radin, Philadelphia 1911, III/351.

59 Lut'un büyük kızının soyundan gelen Moablı Rut, İsrail'in Yehuda kabilesinden Boaz ile evlenmiş ve bu evlilikten müstakbel İsrail kralı olan Davut'un dedesi Obed doğmuştur. Obed Yesse'nin; Yesse, Davut'un; Davut da Süleyman'ın babası olmuştur. Ammonlular ise Moablı Rut'un, İsrail kraliyet ailesinde yer almasından dört nesil sonra Ammonlu Naama'nın Kral Süleyman'la evlenmesi ve Süleyman'dan sonra tahta geçen Rehoboam'ın annesi olması suretiyle İsrail kraliyet ailesi içerisinde yer almıştır. (Bkz. Talmud, Nazir, 24a, 1 numaralı dipnot).

60 Bkz. Talmud, Nazir, 23b-24a, Horayoth, 11a.

bında, olay gayet sıradan bir şeymiş gibi anlatılmakta ve en ufak bir eleştirel ifadeye yer verilmemektedir.[61]

Bu olayın nakledildiği Tekvin kitabında herhangi bir eleştirinin olmaması, Lut ve kızları hakkında böyle bir yakıştırmanın gündeme getirilme arzusundan kaynaklanıyor olabilir mi? Yani bu olay, Yahudi kutsal metin yazarlarının uydurduğu muhayyel bir olay ya da bilinçli bir iftira mıdır? Şayet bu, Yahudi kutsal metin yazarlarının uydurduğu ve kutsal metinlerine sokuşturduğu bir iftira ise onların kendi kutsal metinlerini de tahrif etmelerine neden olan bu ağır iftira ve ithamın sebebi nedir? Özellikle Yahudi kutsal metinlerinin cinsel suçlar ve gayrı meşru ilişki sonucunda doğanlar konusunda çok katı tavrı olduğunu düşündüğümüzde bu durumun izah edilmesi daha da güçleşmektedir. Nitekim Tevrat'ın Tesniye bölümünde gayrı meşru ilişki sonucunda doğmuş olan birinin, Tanrı'nın cemaatine alınmaması gerektiği, hatta onun soyundan gelenlerin de on nesil boyunca bu cemaate alınmaması gerektiği belirtilmektedir.[62] Bu emrin hemen devamında ise ilginç bir biçimde Moab ve Ammon kabilelerinin gayrı meşruluğuna işaret eden bir ifade yer almakta ve bir Moablı veya Ammonlunun da aynı şekilde on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine sokulmaması gerektiği emredilmektedir.[63] Moablılara ve Ammonlulara yönelik bu dışlayıcı ifadenin, gayrı meşru ilişki sonucunda doğan bir kişinin Tanrı ve İsrail nazarındaki değersiz konumuna işaret eden bir ifadeden hemen sonra gelmesi son derece ilginç ve anlamlı gözükmektedir. Kanaatimizce burada önce gayrı

---

61 Bu eleştirilere cevap vermeden önce o dönemde bu tür bir ilişkinin bir sakıncası olmayabileceği ihtimali üzerinde durulabilir. Nitekim bu iddiayı dillendirenler, Yahudi Kutsal Kitabının Levililer bölümünde evlenilmesi yasak olanların tek tek sayıldığını, ancak daha uzak durumdaki kişilerle cinsel ilişki kurulması yasaklanırken baba ile kız arasındaki ilişkinin bu yasaklar arasında yer almadığını iddialarına dayanak olarak göstermektedirler. Fakat biz bunun, ifade edilmesi bir biçimde ihmal edilmiş olan bir husus olduğuna veya malumun ilanı sebebiyle gereksiz görülmesi sebebiyle beyan edilmediğine inanmaktayız. Çünkü Levililer kitabında evlenilmesi yasak olanlar sayılırken, kişinin kendi kızıyla ilişkisinin yasak olduğu belirtilmese bile kız evlada kıyasla daha uzak olan geliniyle ilişkisi açık bir biçimde yasaklanmaktadır. Bu durumda kişinin geliniyle ilişkisi yasaksa kendi kızıyla ilişkisinin zaten yasak olacağı açık bir biçimde anlaşılır (Bkz. Levililer, 18/15 ve 20/12). Bu açıklamaya Levililer kitabındaki hükümlerin Musa dönemine dayandığı, oysa Lut'un bundan yüzyıllar önceki bir dönemde yaşadığı, dolayısıyla yukarıda ifade edilen türden bir ilişki tarzının o dönemde sorun olmayabileceği gerekçesiyle itiraz edilebilir. Ancak Lut'tan çok kısa bir süre sonra yaşamış olan Yakup'un oğlu Yahuda'nın, bilmeden gelini Tamar ile zina etmesinden sonra bir daha ona yaklaşmaması, bu tür bir ilişkinin o zaman da yasak olduğu şeklindeki iddiamızı desteklemektedir (Bkz. Tekvin, 38. bap). Eğer o dönemde kişinin kendi geliniyle veya yakın akrabasıyla ilişkisi yasak olmasaydı Yahuda, geliniyle bilmeden tesis ettiği bu ilişkiyi sürdürür ve hem gelini hem de kendisi dul olduğu için onu kendisine eş olarak alırdı.

62 Bkz. Tesniye, 23/2.

63 Bkz. Tesniye, 23/3.

meşru ilişkiye karşı hemen her toplumda mevcut olan duygusal dışlayıcı tavır harekete geçirilmekte, arkasından da aynı dışlayıcı yaklaşım Moab ve Ammonlular için devreye sokularak onların gayrı meşru bir ilişkiden türedikleri ima edilmiş olmaktadır.

Bu durumda İsraillilerin, gayrı meşru bir soydan geldiğine inandıkları Moablı Rut[64] ve Ammonlu Naama[65] gibi insanları nasıl kendi içlerine aldıkları ve bunları kraliyet ailesinin fertlerinin anne ve eşleri olarak gördükleri sorusu ortaya çıkmaktadır. Bu kadar kötü gösterilen bir soyun mensupları, İsrail kraliyet ailesi gibi en seçkin bir soyun içine neden kabul edilmişlerdir? Üstelik bu kabilelerin mensupları kraliyet ailesine kadar girdiklerine göre sıradan İsrailliler ile ne kadar karışıp kaynaştıkları ve ne tür akrabalıklar tesis ettikleri meselesi de gündeme gelmektedir. Böyle bir durumda Tevrat'ın "Moablı ve Ammonlu birini, on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine almayacaksınız" ifadesi nasıl anlaşılmalıdır? Yani İsrailliler, Tanrı kendilerinden Moablılar ve Ammonlulardan uzak durmalarını istediği ve bu istek Musa'nın kitabında açıkça yazıldığı halde bu emri ihlal mi etmişlerdir?[66] Yoksa bu, daha sonradan Yahudi kutsal kitabına sokulan ve İsraillilerin bu kabilelere yönelik düşmanlık duygularını körüklemeye yönelik bir ifade midir?

Kanaatimizce bu, İsraillilerin; Moab ve Ammon kabilelerinin mensuplarına karşı düşmanlık duygularını canlı tutmak amacıyla metne sonradan ilave edilmiş bir isnattan oluşmaktadır. Nitekim bazı kaynaklarda Moab ve Ammon oğullarının dil ve soy itibarıyla İsrail oğullarına en yakın topluluk-

---

64 Yahudi Kutsal Kitabında övülen Moablı Rut, Kral Davut'un büyük atası Boaz ile evlenmiş ve İsrail kraliyet ailesinin annesi olmuştur (Bkz. Rut, 4/9-20).

65 Ammonlu Naama Davut'un oğlu Süleyman'la evlenmiş ve bu kadından doğan Rehoboam babasının yerine tahta geçmiştir (Bkz. I. Krallar, 14/21).

66 Talmud'da, Moablıları ve Ammonluları on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine almama kuralının erkeklere yönelik olarak uygulandığı, kadınlara ise uygulanmadığı açıklanmakta ve böylece İsrail kraliyet ailesine kadar girmiş olan Moablı veya Ammonlu kadınların durumu meşrulaştırılmaya çalışılmaktadır. (Bkz. Talmud, Kethuboth, 7b, 23 numaralı dipnot, Kiddushin, 75a). Ancak Talmud'un Nazir bölümünde ise cinsiyet ayrımı belirtilmeksizin İsraillilerin, Lut'un soyundan gelen bu iki kabilenin mensuplarıyla evlenmesi yasaklanmaktadır (Bkz. Talmud, Nazir 23b, 3 numaralı dipnot). Bu ikinci açıklama meseleyi içinden çıkılmaz hale getirmektedir. Kanaatimizce bu yasaklama kararı Moablı Rut ve Ammonlu Naama gibi kadınların İsrail kraliyet ailesi fertleriyle evlenmesinden daha sonraki bir dönemde alınmış ve önceden kraliyet ailesi fertleriyle yapılan bu evlilikleri meşrulaştırmak için bu yasağın sadece erkeklere uygulandığı iddiası dile getirilmiştir. Ancak bu izah yine de onların, neden ensest bir ilişkinin sonucunda doğduğunu iddia ettikleri ve dolayısıyla bayağı kabul ettikleri bu iki kabileden birtakım kadınları kraliyet ailesi içine soktuklarına dair bir eleştiriyi ortadan kaldırmamaktadır. Bu eleştiri ancak, Moab ve Ammon kabilesine mensup birilerini on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine almama yasağının, yukarıda bahsedilen kadınların evliliklerinden çok sonraki bir dönemde metne sokuşturulduğu şeklindeki bir izahla ortadan kaldırılabilir.

lar oldukları,[67] ancak bu toplumların tek tanrı inancına sahip olmayıp putperest oldukları belirtilmektedir. Bu kaynaklara göre Yahudi Kutsal Kitap yazarları, İsrail kavminin, kendileriyle yakın dil ve kan bağı olan bu toplumların putperest inançlarından etkilenmemesi için[68] bu kabilelerin kökenlerine yönelik böylesi ağır bir ithamı kutsal metne sokuşturmuşlardır. Böylece kökenleri yüz kızartıcı bir ilişkiye dayandırılan bu kabilelerin, İsrailliler üzerinde etkin olması bir yana, onların istihza ve aşağılamalarına maruz kalmaları kaçınılmaz olmuştur.[69] Bu durumda Lut ve kızlarıyla ilgili ensest ilişki iddiasının nedeni ve bu ensest ilişkinin sonucunda ortaya çıktığı iddia edilen bu iki kabilenin mensuplarına Tanrı'nın cemaatine katılma yasağının getirilmesinin sebebi de kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. İsrailli kutsal metin yazarlarının, İbrahim ve Lut'tan yüzyıllar sonra, özellikle Babil sürgününden sonra, bazı kutsal metin fragmanlarını bir araya getirerek kutsal metni oluşturdukları[70] hususundaki açıklamalar göz önünde bulundurulunca bu durum daha da anlaşılır bir hal almaktadır.

Sonuçta onlar, dikkatli biçimde oluşturdukları bu plan sayesinde Moab ve Ammonluların İsrail halkına olan etnik yakınlığını tasdik etmiş, ancak aynı zamanda bunların soyuyla ilgili köklü bir utancın lekesini de onların üzerine atmış[71] ve onları diledikleri gibi alaya alma şansı bulmuşlardır.

---

67 Tonson, 105, 114; ayrıca bkz. Emil G. Hirsch, "Lot", The Jewish Encyclopedia, Ed. by Isidore Singer, USA 1904, Vol VIII, 186.

68 Nitekim kaynaklarda Moablıların, Beor oğlu Balam'ın tavsiyesiyle İsraillileri dini değer ve düşüncelerinden uzaklaştırarak Tanrı'nın onları terk etmelerini sağlamak amacıyla putperestliğe teşvik ettikleri belirtilmektedir. Bu amaçla onların, İsraillilerin geçiş yolu üzerinde çadırlar kurdukları ve bu çadırların önünde duran yaşlı kadınların kıyafet satmak gerekçesiyle İsrailli erkekleri yoldan alıkoydukları anlatılmaktadır. Bu kadınların mal satmak gerekçesiyle çağırdıkları İsrailli erkeği, içeride daha değerli ve ucuz kumaşların bulunduğunu söyleyerek çadıra girmeye teşvik ettikleri, içeri giren kişiyi ise genç, güzel ve süslenmiş bir kadının karşıladığı iddia edilmektedir. İddialara göre genç kadın içeri giren İsrailliyi oturup dinlenmeye teşvik eder, ona şarap verir ve tavırlarıyla onu kışkırtırdı. Arkasından da kendi putlarına tapınması halinde onunla birlikte olacağını söyler ve bunu uygulardı. Rivayete göre İsrail erkekleri baştan gizli yaptıkları bu ziyaretleri, daha sonra aleniyete dökmüş ve ikili gruplar halinde bu çadırları ziyaret ederek putperestlik ve zinaya düşmüşlerdir (Ginzberg, III/380-382). Yahudi söylencelerinde nakledilen ilginç bir rivayete göre İsrail oğullarının Moablıların bu oyununa gelmesinde ve ahlaksızlığa düşmesinde onların Sodom çevresinin suyunu içmelerinin önemli bir rolü olmuştur. Bu iddiaya göre Sodomluların, suyundan içtikleri için ahlaken yozlaştıkları bir su kaynağı, daha sonra bu suyu içen İsraillileri de benzer şekilde etkilemiş ve onların, Sodomluların günahlarına benzer günahları işlemelerine neden olmuştur. Ginzberg, III/382).

69 Kutz, 1507; ayrıca bkz. Soligsohn, 186; Porter, 128; Melissa Jackson, "Lot's Daughters and Tamar as Tricksters and the Patriarchal Narratives as Feminist Theology", Journal for the Study of the Old Testament, 2002, 98, 42.

70 Bkz. Richard Elliott Friedmann, Kitabı Mukaddesi Kim Yazdı, Çev. Muhammet Tarakçı, İstanbul 2005, 305-309, 335; ayrıca bkz. Kutz, 1507.

71 Kutz, 1507.

Ancak kanaatimizce burada, Kutsal metnin tasarlanması sırasında hesaplanmadığını tahmin ettiğimiz bir şey daha gerçekleşmiş ve metin yazarının özenli bir dille korumaya çalıştığı Lut'un saygınlığı, sonradan yapılan yorumlarla ciddi bir biçimde zedelenmiştir. Oysa Kutsal metin yazarı, Lut'un saygınlığını gölgelememek için anlatımında özenli bir dil seçmiş ve onun, kızlarının kendisini sarhoş ederek ensest ilişki kurma planından ve bu planın uygulaması safhasında olan bitenden haberdar olmadığını açık bir biçimde vurgulamıştır. Bunun için de o, her iki kızın ilişkisi esnasında Lut'un sarhoş olduğunu ve 'yattığını kalktığını' bilmediğini mükerrer bir biçimde vurgulamaya özen göstermiştir. Sonraki dönemde Yahudi din adamlarının yaptığı yorumlarda ise Kutsal Kitap metin yazarının, Lut'a yönelik bu amacı gözetilmemiş ve o, bu muhayyel ensest ilişkisinin baş sorumlusu durumuna düşürülmüştür.[72] Sonuçta metin yazarı, belli bir amaç doğrultusunda, İbrahim'in yakın akrabası olan Lut'u bu işin mümkün olduğu kadar dışında tutarak Moab ve Ammon kabilelerinin soyunu utanç verici bir itham altında tutmayı amaçlarken, yüzyılların geçmesiyle Lut'a yönelik akrabalık duyguları zayıflayan yeni nesillerden yorumcular, doğrudan doğruya Lut'u bu işin içine sokmaya çalışmışlardır. Böylece Yahudi din bilginlerinin yaptığı yorumlarla olay, Kutsal metin yazarının amacının çok ötesinde bir noktaya varmıştır. Bu durumda Yahudi Kutsal Kitabının metin yazarı ile daha sonraki yüzyıllarda bu metinlere yorum yapanlar arasında amaç ve perspektif farklılığı oluştuğu açık bir biçimde ortaya çıkmaktadır.[73]

Biz, kendi içerisinde makul olan bu izah tarzı yanında Tesniye kitabında geçen bilgilerden hareketle Lut ve kızlarına yönelik bu itham ve iftiranın bir başka nedeni olduğuna veya en azından bir başka düşmanlık nedeninin de bu isnadın ortaya atılmasına katkı sağladığına inanmaktayız. Kanaatimizce İsrail oğullarının, Moablıların ve Ammonluların atalarıyla ilgili bu ağır ithamının asıl sebebi, İsrail oğulları ile bu kabileler arasındaki, Mısır'dan çıkış dönemine uzanan sonraki dönemde de yüzyıllar boyu devam eden bir düşmanlığa dayanmaktadır. Tevrat'a göre İsrail oğulları Mısır'dan çıktıktan sonra, yolları üzerinde meskûn bulunan bu kabileler tarafından iyi karşılanmamış, onlara yardımcı olunmamış ve hatta bunun da ötesinde

72 Yahudi yorumcular genel olarak Lut'a yönelik bu olumsuz yaklaşımı benimsemekle birlikte, bu genel yaklaşım tarzından daha farklı bir yaklaşımı benimseyen ve Lut'u salih bir adam, hatta muhtemelen İslam'ın etkisiyle peygamber olarak gösteren bazı olumlu yaklaşım ve yorumlara da rastlanmaktadır(Seligsohn, 185-186). Bu yaklaşımı, Yahudilikten doğarak ayrı bir din haline gelen Hıristiyanlık içerisinde sürdüren bazı isimlere de rastlamak mümkün olmaktadır. Bu bağlamda Hıristiyanlığın öncü isimlerinden biri olan Petrus, Lut'u Salih bir adam olarak göstermiştir (Bkz. II. Petrus, 2/7-8).

73 Bkz. Porter, 128.

sihir-büyü işlerinde çok usta olan Beor oğlu Balaam vasıtasıyla İsraillilerin başına ciddi belalar getirilmeye çalışılmıştır.[74] Kanaatimizce İsrail oğulları, Mısır'dan çıkış esnasında bu iki kabilenin kendilerine karşı sergiledikleri ve sonrasında da devam ettirdikleri düşmanca tutumu unutmamış ve onların bu tavrına yönelik kızgınlıklarını kutsal metinlere yansıtmışlardır. Bu bağlamda Tevrat yazarları, çeşitli gerekçelerle kaybolup tekrar yazılan Tevrat'ın yeniden yazımı esnasında, bu iki kabilenin atalarının ensest bir ilişkinin ürünü olduklarını söylemek suretiyle bunlardan intikam almışlardır. İsrailliler, aynı kızgınlık ve düşmanlık duygusuyla bu kabilelerin iyiliğini istememe ve bu iki kabilenin mensuplarını on nesil boyunca Tanrı'nın cemaatine kabul etmeme düşüncesini de Tevrat'a sokuşturmuşlardır.[75]

Son olarak ifade etmek istediğimiz husus ise Yahudilerin Moab ve Ammon kabilelerinin kökenine yönelik böyle bir anlatımı oluştururken muhtemelen daha eski mitolojik birtakım anlatımlardan esinlenmiş olabilecekleridir. Nitekim kaynaklarda Kenan yöresinde eskiden beri anlatılan Tanrı El ile ilgili bir mitolojik anlatımda, El'in kendisine "baba" diyen iki kadınla ilişkiye girdiği ve bunlardan sabahyıldızı veya şafak anlamına gelen "sahar" ile akşam yıldızı veya alaca karanlık anlamına "shalim" adlı iki çocuğunun olduğu nakledilmektedir. Bu mitolojik figürlerin ve yaşadıkları olayların Lut ve kızlarıyla ilgili anlatımlarla benzerlik göstermesi, Yahudilerin, Kenan yöresindeki bu söylenceleri bildikleri ve bunu Lut ve kızlarına uyarladıkları olasılığını ortaya koymaktadır. Buna göre Yahudi Kutsal metin yazarları Moab ve Ammon kabilelerini aşağılamak için Kenan yöresindeki bu antik anlatımı, Lut ve kızlarına uyarlamış ve bu suretle hem ezeli düşman olan komşularına psikolojik bir darbe vurmuş hem de kendi halklarını bu kabilelerin politeist inançlarından uzak tutmaya çalışmışlardır.[76]

---

74 Bkz. Sayılar, 22. ve 23. baplar.

75 Bkz. Tesniye, 23/3-6.

76 Porter, 131-135; bu mitolojiyle ilgili daha geniş bilgi için bkz. Frank Moore Cross, Canaanite Myth and Hebrew Epic: Essays in the History of The Religion of Israel, USA, 1997, 22-24.